

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

NAT/724

Kogukonna juhitud kohaliku arengu lähenemisviisi eelised

ARVAMUS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

**„Kogukonna juhitud kohaliku arengu lähenemisviisi eelised
integreeritud kohaliku ja maaelu arengu jaoks“
(ettevalmistav arvamus)**

Raportöör: **Roman Haken**

Konsulteerimistaotlus	nõukogu eesistujariik Eesti, 08/08/2017
Õiguslik alus	Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 302 ettevalmistav arvamus
Juhatuse otsus	19/09/2017
Vastutav sektsioon	põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektsioon
Vastuvõtmine sektsioonis	21/11/2017
Vastuvõtmine täiskogus	07/12/2017
Täiskogu istungjärk nr	530
Hääletuse tulemus (poolt/vastu/erapooletuid)	152/3/0

1. Järeldused ja soovitused

- 1.1 Euroopa Liit on 2020. aasta järgse poliitika üle peetavate läbirääkimiste künnisel. Euroopa Komisjon ja liikmesriigid on alustanud arutelu Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tulevase finantsraamistiku üle.
- 1.2 Kuidas saab Euroopa Liit tugevdada oma sidemeid liikmesriikidega ja taastada oma kodanike usalduse?
- 1.3 Vastuseks võiks olla hästi ellu viidud kogukonna juhitud kohaliku arengu (CLLD) lähenemisviis, mis võimaldab integreeritud kohalikku arengut ning kodanike ja organisatsioonide kaasamist rohujuuretasandil. Komitee on veendunud, et kogukonna juhitud kohalikul arengul võib olla mitmeid eeliseid eduka Euroopa kohaliku arengu vahendina.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee soovitab:

- 1.4 töötada välja selge visioon kogukonna juhitud kohaliku arengu mitmest fondist kohustusliku rahastamise kohta Euroopa Liidus, tagades, et kogukonna juhitud kohaliku arengu lähenemisviisi kasutatakse igat liiki territooriumide puhul: maa- (sh äärepoolseimad, mägi- ja saarepiirkonnad), linna- ja rannikupiirkonnad;
- 1.5 nõuda tungivalt, et Euroopa Komisjon uuriks ja analüüsiks põhjalikult võimalusi luua ELi tasandil reservfond kogukonna juhitud kohaliku arengu tarvis. Vaatamata sellele peab Euroopa Komisjon tagama, et igal liikmesriigil oleks riiklik kogukonna juhitud kohaliku arengu fond, kuhu tehakse makseid kõigist neljast Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondist (Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond – EAFRD, Euroopa Regionaalarengu Fond – ERF, Euroopa Sotsiaalfond – ESF, Euroopa Merendus- ja Kalandusfond – EMKF);
- 1.6 määrata kindlaks kõigi Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ühtlustatud raamistik ning kehtestada lihtsad eeskirjad kogukonna juhitud kohaliku arengu fondi rakendamiseks ELi tasandil;
- 1.7 tunnustada, et kogukonna juhitud kohalik areng, mis kujutab endast

LEADERi meetodi tugevdamist, annab liikmesriikidele ainulaadse võimaluse arendada oma piirkondi kaasavamalt, jätkusuutlikumalt ja integreeritumalt koostöös kohalike sidusrühmadega. Suurema mõju saavutamiseks tuleb kogukonna juhitud kohaliku arengu elluviimiseks näha programmitöö perioodil 2021–2027 ette piisavalt rahalisi vahendeid. Selleks palub komitee tungivalt, et komisjon kehtestaks liikmesriikidele kohustusliku nõude eraldada iga Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi eelarvest vähemalt 15 % kogukonna juhitud kohaliku arengu fondile, mida peavad toetama ka piisavad riiklikud vahendid;

- 1.8 vältida mis tahes lünka programmitöö perioodide vahel ja tagada algus perioodile 2021–2027;
- 1.9 keerukas õigusraamistik ja aeganõudvad menetlused on märkimisväärselt suurendanud halduskoormust kõigi kogukonna juhitud kohaliku arengu osalejate jaoks. Mitmest fondist rahastatava kogukonna juhitud kohaliku arengu edasiseks tõhusaks elluviimiseks soovib komitee kogukonna juhitud kohaliku arengu õigusraamistiku, rakendamise korra ning 2021.–2027. aasta programmitöö perioodi mudeli märkimisväärselt lihtsustamist. Uut poliitilist ja majanduslikku konteksti tuleks kasutada halduskoormuse vähendamiseks ja lihtsa raamistiku loomiseks, mis on suunatud võimalustele ja usaldusele. Lihtne süsteem on loodud näiteks üldiste toetuste väljatöötamiseks. Selle asemel, et keskenduda vigade vältimisele, on vaja eeskirju, mis suudavad kohalikke algatusrühmi ja kohalikke abisaajaid (lõppkasutajaid) tõeliselt toetada nende kohalike arengustrateegiate ja -projektide rakendamisel;
- 1.10 võimaldada tihedat dialoogi kõigi kogukonna juhitud kohaliku arengu osalejate vahel Euroopa, riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil järgmise programmitöö perioodi ettevalmistamiseks, usalduse loomiseks ning kogukonna juhitud kohaliku arengu mitmest fondist rahastamise integreeritud lähenemisviisi rakendamiseks. ELi, kodanike ja kogukondade vahelisi seoseid tuleb tugevdada;
- 1.11 võimaldada kõigile kogukonna juhitud kohaliku arengu osalejatele (ametiasutused, kohalikud algatusrühmad, LEADER ja maaeluvõrgustikud, makseasutused jne) pidevat suutlikkuse suurendamist seoses kogukonna juhitud kohaliku arengu mitmest fondist rahastamise rakendamisega;

- 1.12 kasutada ära IT-lahenduste potentsiaali, et lihtsustada ja automatiseerida andmete kogumist riiklikul ja kohalikul tasandil. Nende süsteemide kasutamise parimaid tavaid tuleb levitada korraldusasutuste ja kohalike algatusrühmade vahel (nagu nt Eestis). Kõiki sidusrühmi kindlalt kaasates tuleb arendada tuleb IT-süsteeme ning suunata need Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide lihtsustamise üldise strateegia toetamisele;
- 1.13 kasutada osalusel põhinevat lähenemisviisi kohalike arengustrateegiate kooskõlastamiseks – ja nende kohandamiseks – kohalike tingimuste muutustega (sotsiaalne ühtekuuluvus, ränne, piirkondlikud klastrid, roheline majandus, kliimamuutused, arukad lahendused, tehnoloogia jne) ning kasutada ära uute tehnoloogiate ja IT-tehnika revolutsiooni.
- 1.14 Häid projekte valida suutvate kohalike algatusrühmade peamine väärtus on samuti seotud nende rolliga territoriaalsete mentoritena, muu hulgas territooriumide- ja riikidevahelises koostöös. Kohalikud algatusrühmad peavad olema aktiivsed vahendajad ja tegutsema kõigis valdkondades, kaasates kõiki asjaomaseid sidusrühmi oma piirkonnas.
- 1.15 Oluline on see, et kohalike algatusrühmade saavutused oleksid nähtavad, hästi esile toodud ning kohalike arengustrateegiate rakendamist tuleb pidevalt hinnata ning tähelepanu tuleks abikõlblikkuse kontrollimehhanismidelt suunata tulemuste tagamisele, tulemuslikkuse hindamisele ja pikaajalistele mõjudele.
- 1.16 Kogukonna juhitud kohalik areng äärelinna- ja linnapiirkondades on tulevase ELi kohaliku arengu ülesanne. Komitee soovib koguda teavet kõige paremini toimivate katseprojektide kohta ning korraldada teabe- ja motivatsioonikampaaniaid laialdasemaks kasutamiseks. Linnapiirkonna kohalike osalejate ja avaliku halduse asutuste jaoks on tarvis koolitusi. Kogukonna juhitud kohalikku arengut linnapiirkondades võib koos programmiga URBACT kasutada ELi linnade tegevuskava rakendamise vahendina.

2. Sissejuhatus ja kogukonna juhitud kohaliku arengu rakendamine liikmesriikides: taust

- 2.1 Kogukonna juhitud kohaliku areng on üle 26 aastat vana LEADERi meetodi ajakohastus. Peamine erinevus seisneb tugevamalt integreeritud lähenemisviisis ja mitmekesistatud rahastamismudelil. Nüüd on aga ka mõnedel maapiirkondade kohalikel algatusrühmadel juurdepääs Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Euroopa Kalandusfondi rahastamisvahenditele. Alates praegusest programmitöö perioodist (2014–2020) on kogukonna juhitud kohaliku arengu mitmest fondist rahastamist laiendatud linnamõõtmele.
- 2.2 Euroopa Komisjoni andmete kohaselt on praegusel programmitöö perioodil 2014–2020 mitmest fondist rahastamise lähenemisviisi kasutusele võtnud 20 liikmesriiki: Austria, Bulgaaria, Tšehhi Vabariik, Taani, Soome, Prantsusmaa, Saksamaa, Kreeka, Ungari, Itaalia, Läti, Leedu, Poola, Portugal, Rumeenia, Slovakkia, Sloveenia, Hispaania, Rootsi ja Ühendkuningriik. Kaheksa riiki (Belgia, Horvaatia, Küpros, Eesti, Iirimaa, Luksemburg, Malta ja Madalmaad) otsustasid käesoleval perioodil seda mitte teha. Tänu edukatele läbirääkimistele on muude fondide panus mõnes riigis (Tšehhi Vabariik, Ungari, Portugal ja Slovakkia) ligi 50 %. Mitmest fondist rahastamise lähenemisviisi kasutuselevõtt eeldab poliitilist tahet ning kogukonna juhitud kohaliku arengu eeliste mõistmist riigi tasandil ja head ministeeriumidevahelist koostööd. Komisjoni eesmärk on kaotada fondidevahelised tõkked ning edendada koostoimet ja sidusust nii kohalikul kui ka piirkonna tasandil.
- 2.3 LEADERi lähenemisviisi on ajavahemikuks 2014–2020 tugevdatud. Arvestades kohalike kogukondade rolli territoriaalsesse ühtekuuluvusse ja strateegia „Euroopa 2020“ strateegiliste eesmärkide täitmisel panustamisel, on EL otsustanud – Euroopa Parlamendi tugeval toetusel – lihtsustada ja tugevdada kogukonna juhitud kohaliku arengu kasutamist igat liiki territooriumide (maa-, linna-, rannikupiirkonnad) ning mitmesuguste kogukonna vajaduste puhul (eelkõige sotsiaalsed, kultuurilised, keskkonna- ja majanduslikud vajadused). Perioodil 2014–2020 on kogukonna juhitud kohaliku arengu algatustel õigus saada toetust kõigist Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest (va Ühtekuuluvusfond) ja nende suhtes kohaldatakse ühissätete määrukses kõnealuste fondide kohta kehtestatud ühiseid eeskirju. See tagab ELi-poolse rahastamise suurema järjepidevuse ja

koordineerimise ning selle tõhusama kasutamise. Ühiseid eeskirju täiendavad fondipõhised erijooned (näiteks vähemalt 5 % EAFRD rahastamisvahendite puhul tuleb järgida kogukonna juhitud kohaliku arengu lähenemisviisi, samas kui teiste fondide puhul on kogukonna juhitud kohaliku arengu toetamine valikuline). Kohustusliku rahastamise nõue tagas LEADERi programmi eduka rakendamise.

- 2.4 Kõnealusel programmitöö perioodil on sellega kaasnenud ITI (integreeritud territoriaalne investeering) vahend, mis keskendub suurtele piirkondadele (NUTS III, suurlinnad jne) ning makropiirkondlikele projektidele. Organiseeritud kodanikuühiskond ei osale selles protsessis nii palju kui kogukonna juhitud kohaliku arengu väikekavades².
- 2.5 Kogukonna juhitud kohalik areng põhineb kolmel omavahel seotud elemendil: kohalikud algatusrühmad (avaliku ja erasektori kohalike sotsiaal-majanduslike huvide esindajad), integreeritud kohaliku arengu strateegiad ja täpselt määratletud territooriumid. Kõigi kolme elemendi suhtes kohaldatakse ühissätete määruises kehtestatud nõudeid: näiteks peab sihtterritooriumi rahvaarv olema 10 000–150 000 ning strateegiad peavad sisaldama taotletavaid eesmärgi, piirkonna vajaduste ja potentsiaali analüüsi ning tegevus- ja rahastamiskavasid.
- 2.6 Komitee on üllatunud, et 1990.-ndatel aastatel oli LEADERi programm lihtsam ja kergemini elluviidav kui praegu. Nüüd on olemas arvutid, internet, tarkvara ja mobiiltelefonid, kuid töö on muutunud tegelikult raskemaks. Komitee soovib seetõttu tegelikku lihtsustamist – vastasel juhul lämmatab see uus nn tehnobürokraatia edukad ELi vahendid.

3. Kogukonna juhitud kohaliku arengu mitmest fondist rahastamise peamised eelised kohaliku arengu strateegiate rakendamisel

- 3.1 Kogukonna juhitud kohaliku arengu mitmest fondist rahastamise lähenemisviis annab liikmesriikidele võimaluse suurendada kohalikku ja piirkondlikku integreeritud arengu suutlikkust. Liikmesriikide tavad on näidanud, et integreeritud kohalik areng mõjutab tegevuste laia spektrit

² Euroopa Regioonide Komitee arvamus COTER VI/031 „Integreeritud territoriaalsed investeeringud: ELi ühtekuuluvuspoliitika väljakutse pärast aastat 2020“, raportöör Petr Osvald.

ning avaldab olulist mõju kohalikule majandusele ja töökohtade loomisele, eriti väljaspool põllumajanduslikku esmatootmist.

- 3.2 Lisaks sellele mõjutab integreeritud kohalik areng väga soodsalt sotsiaalset kaasatust eri sidusrühmade (erinevad osalejad, vanuserühmad, sood) kaasamise ja osalemise tõttu. Kogukonna juhitud kohalik areng pakub võimalust kaasata rohkem piirkondlikke ja kohalikke sidusrühmi kui LEADERi programmi puhul, millel oli vaid Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi toetus. Piirkondlik areng saab suurema tähtsuse koos kogukonna juhitud kohaliku arenguga.
- 3.3 ELi ühtekuuluvuspoliitika eesmärk on saavutada territoriaalne ühtekuuluvus, mis on ka kogukonna juhitud kohaliku arengu lähenemisviisi eesmärk. Kogukonna juhitud kohalik areng hõlmab igat liiki territooriume (maa-, linna- ja rannikupiirkonnad), erinevaid kogukonnavajadusi (sotsiaalsed, kultuurilised, keskkonna- ja majanduslikud vajadused) ning mitmesuguseid rahastamismehhanisme (kaasatud on neli Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi). Kogukonna juhitud kohaliku arengu võimaldamine igat liiki territooriumil aitab luua ühtekuuluvust maa-, linnalähedaste ja linnapiirkondade vahel, et ületada või peatada äärealastumist.
- 3.4 Kogukonna juhitud kohaliku arengu metoodika täidab integreeritud kohaliku arengu soodustamisel olulist osa tänu oma koostisosadele: alt ülespoole lähenemisviis, piirkonnapõhised kohaliku arengu strateegiad, avaliku ja erasektori partnerlused, innovatsioon, integreeritud ja mitut valdkonda hõlmav lähenemisviis, võrgustike loomine ja koostöö ning detsentraliseeritud haldus. Kogukonna juhitud kohaliku arengu meetodi nõuetekohase rakendamise toetamiseks on vajalik meetodi kohta teabe jagamine, levitustegevus ning meetodi ja selle eeliste nähtavamaks muutmine.
- 3.5 Enam kui 26 aasta pikkune kogemus LEADERi programmi rakendamisel on näidanud, et LEADERi / kogukonna juhitud kohaliku arengu metoodika toimib, et see on territooriumide arendamiseks sobiv ja tõhus viis ning et see avaldab kohalikule arengule pikaajalist mõju. Kogukonna juhitud kohaliku arengu potentsiaal on nüüd edasi arenenud, sellel on tugevamalt

integreeritud lähenemisviis, mida võib pidada tänu selle mitmekülgsele rakendusmudelile veelgi tulemuslikumaks.

- 3.6 Kogukonna juhitud kohaliku arengu mitmekülgne rakendusmudel aitab liikmesriikidel ja kohalikel territooriumidel vähendada riske ja suurendada läbipaistvust.
- 3.7 Komitee toetab kindlalt alt ülespoole otsustusprotsessi, mis tagab, et investeeringud on kooskõlas kohalike piirkondade tegelike vajaduste ja potentsiaaliga. Kogukonna juhitud kohalik areng peaks olema veelgi paindlikum, hõlmates kõikvõimalikke kogukonnavajadusi ning võimaldades kohalikel elanikel valida oma kohaliku arengu strateegia jaoks kõige asjakohasemad küsimused.
- 3.8 Kogukonna juhitud kohaliku arengu üks suurimaid eeliseid on kohalike osalejate kaasamine ja nende suutlikkuse suurendamine. Integreeritud kohalik areng on parim viis kohaliku arengu erinevate sidusrühmade ja küsimuste vahel seoste ja koostöö loomiseks.
- 3.9 Komitee avaldab heameelt asjaolu üle, et kogukonna juhitud kohalik areng on protsess, mis hõlmab kohalike elanike pidevat osalemist ja koolitamist. Selle tugevamalt integreeritud lähenemisviis annab kohalikele kogukondadele rohkem võimalusi oma suutlikkuse ja teadmiste suurendamiseks. Maa-, linna- ja rannikupiirkondade vahelised sidemed tähendavad, et osalejad saavad üksteiselt õppida ja leida lahendusi olulistele probleemidele kaasavamal viisil. Pidev koostöö, võrgustike loomine ja koolitus edendavad head valitsemistava.
- 3.10 Suureneb roheline majanduse, sotsiaalse kaasamise, vaesuse vähendamise, rändeküsimuste, piirkondlike klastrite, maa-, linna- ja rannikupiirkondade vaheliste sidemete, arukate lahenduste ja IT-tehnoloogiate tähtsus kohalikus arengus. Kogukonna juhitud kohalik areng loob kõigile eri liiki territooriumidele (maa-, linna- ja rannikupiirkonnad) ja kogukondadele nende probleemide lahendamiseks koostöö tegemise võimalusi. Kogukonna juhitud kohaliku arengu mitmest fondist rahastamise lähenemisviis on väga hea mehhanism nutikate külade kontseptsiooni toetamiseks suutlikkuse suurendamise, investeeringute, uuendustegevuse toetamise ja võrgustike

loomise kaudu, samuti uuenduslike rahastamisvahendite pakkumise kaudu teenuste ja taristu parandamiseks³.

3.11 Komitee loodab, et ELi rahastamise suurem järjepidevus ja koordineerimine muudab kohalike osalejate jaoks lihtsamaks mitut valdkonda hõlmavate strateegiate väljatöötamise, mida toetavad fondide kombineerimine ja mis sobivad paremini erinevatele territooriumidele (nt maa-, linna- ja rannikupiirkonnad). Siiani on mitut fondi hõlmavate strateegiate lihtsustamiseks tulnud määrata nn juhtfond, mis katab kõik halduskulud riigi tasandil. Kogukonna juhitud kohaliku arengu käsitlev määrus koos Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kõigi eeskirjade kogumiga ELi tasandil oleks veelgi tõhusam, kuna vähendaks halduskoormust.

3.12 Komitee on veendunud, et nelja Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi igat liiki sihtvaldkondade kaasamine kohaliku arengu strateegiate rakendamisse loob arvukaid eeliseid kõikvõimalike kohalike algatusrühmade jaoks⁴.

3.13 Kogukonna juhitud kohalik areng on Euroopas juurdunud alt üles suunatud lähenemisviisi rakendamine, mis võib aidata tasakaalustada Euroopa-vastaseid suundumusi kohalikes kogukondades, edendades sotsiaalset kaasatust ning jätkusuutlikku majandusarengut asjaomastel territooriumidel.

4. Peamised vajadused/raskused kogukonna juhitud kohaliku arengu mitmest fondist rahastamise rakendamisel ajavahemikus 2014–2020

4.1 Eri fondide nõrk sidusus ja vähene territoriaalne ühtekuuluvus ning poliitikakujundajate madal teadlikkus kogukonna juhitud kohaliku arengu eelistest on osutunud riigi tasandil kõige olulisemaks takistuseks. Eri fondide ja territooriumide (maa-, linna- ja rannikupiirkonnad) vahel on tegeliku koostoi met raske saavutada, kuna riigi tasandil on fondide vahel

³ EMSK arvamused „Teisest Corki deklaratsioonist konkreetsete meetmeteni“, [ELT C 345, 13.10.2017, lk 37](#), „[Külal ja väikelinnad](#)“ (võeti vastu 18. oktoobril 2017, ELTs veel avaldamata) ja teabearuanne „[Maaelu arengu programmide 2007–2013 järelhindamine](#)“ (võeti vastu 18. oktoobril 2017).

⁴ 8.10. novembril 2017 Ungaris toimunud Euroopa Komisjoni korraldatud (regionaal- ja linnapoliitika peadirektoraadi, tööhõive, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse kaasatuse peadirektoraadi, põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadi ning merendus- ja kalandusajade peadirektoraadi toetusel) seminari „Kogukonna juhitud kohalik arengu kogemuste kasutamine – elujõuliste kohalike kogukondade loomine“ tulemused.

endiselt n-ö piirid. Igal fondil on erinevad reeglid ja eeskirjad, korraldusasutuste koostöö on kehv ning enamikus riikides, kus rakendatakse kogukonna juhitud kohaliku arengu rahastamist mitmest fondist, puudub selge koordineerimine. Üksnes Rootsi rakendab kogukonna juhitud kohaliku arengu rahastamist mitmest fondist üle kogu riigi ja on teinud kõik neli Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi kättesaadavaks igat liiki (maa-, linna- ja rannikupiirkondade) kohalikele algatusrühmadele.

- 4.2 Liikmesriigid ei tohiks lisada täiendavaid eeskirju ega nõudeid, mis raskendavad lihtsustamist. Lihtsustamine peab olema tegelik lihtsustamine, mis vastab komisjoni kavandatud eeskirjadele. Vaja on koolitust ja selget arusaamist nendest mudelitest. Euroopa Kontrollikoja andmetel on LEADERi projektides rohkem vigu kui projektides, mis kuuluvad teiste meetmete raamesse.
- 4.3 Liikmesriigid ei tohiks muuta kogukonna juhitud kohalikku arengut sel viisil, et pakuvad eriotstarbelist rahastamist riiklike meetmete eelnevalt määratletud valikust. Kogukonna juhitud kohalik areng peaks olema lairibaarengu soodustamise vahend koos kohalikul tasandil kindlaks määratud meetmetega.
- 4.4 Programmitöö perioodi käivitamisel on olnud pikki viivitusi. Kõik riigid ei ole suutnud tagada programmitöö perioodide järjepidevust ja sujuvat rakendamist, mis on põhjustanud suurt ebakindlust ning motivatsioonipuudust ja olemasolevate teadmiste kadumist. Tulevikus peab seda vältima.
- 4.5 Komitee on teadlik, et kogukonna juhitud kohaliku arengu osalejate vahelise usalduse puudumine takistab selle meetodi potentsiaali kasutamist. Sellist usaldust tuleb pidevalt tõhustada. Pidev karistamine rakendamise käigus kahjustab usaldust ja head dialoogi. Korraldusasutustel, sealhulgas makseasutustel, on kaalutlusõigus sanktsioone mitte kohaldada ja seda õigust tuleks sagedamini kasutada.
- 4.6 Lihtsustamise tegelikku potentsiaali IT-lahenduste loomise kaudu ei ole rakendatud. Kõiki kogukonna juhitud kohaliku arengu osalejaid ei ole IT-vahendite väljatöötamisse kaasatud ja see on tekitanud probleeme nende

süsteemide kasutamisega. Elluviimiseks vajalike IT-vahendite väljatöötamisel tuleb usaldada kohalike tegevusrühmade praktilisi teadmisi. Korraldusasutuste välja töötatud IT-platvormid peavad vastama kõigi kogukonna juhitud kohaliku arengu osalejate vajadustele. Kohalikele algatusrühmadele tuleb anda paindlikud ja avatud platvormid, et võimaldada nende kohaliku arengu strateegiate rakendamist vastavalt nende piirkonna eripärale. Standardimist tuleb vältida.

- 4.7 Paljudes liikmesriikides esineb lahknevusi ootuste, jõupingutuste ja rahaliste vahendite vahel. Kui eesmärk on saavutada tõelisi tulemusi, tuleb investeerida ka piisavalt raha, et meie ootused oleksid realistlikud. Mõju saavutamiseks tuleb olla realistlik kogukonna juhitud kohalikule arengule igast Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondist piisavate rahastamisvahendite eraldamisel. ELis on selle kohta mõned väga head näited (näiteks Saksimaal 40 % ja Astuurias 17 % nende maaelu arengu programmist).
- 4.8 Vähene dialoog kõigi kogukonna juhitud kohaliku arengu osalejate (korraldusasutused, kohalikud algatusrühmad, makseasutused, LEADERi võrgustikud – näiteks ELARD ja riiklikud LEADERi ning maaeluvõrgustikud) vahel on suurendanud bürokraatiat programmitöö perioodi alustamisel ja projektide taotlejatele rahaliste vahendite eraldamisel ning põhjustanud tohutuid viivitusi. Riigi tasandil on vaja tõhusat ja läbipaistvat koordineerimist eri ametiasutuste ja ministeeriumide vahel ning tihedat dialoogi kohalike algatusrühmadega. Samuti tuleb tugevdada otsest dialoogi komisjoni ja kohalike algatusrühmade vahel – selles võib komitee abiks olla.
- 4.9 Enamikus liikmesriikides on tunnistatud, et ametiasutuste ja kohalike tegevusrühmade suutlikkus on vähene, et aidata neil kogukonna juhitud kohalikku arengut mitmest fondist rahastada. Selleks, et suurendada kogukonna juhitud kohaliku arengu osalejate suutlikkust, tuleb võimaldada pidevat õpet ja ühise arusaamise kujundamist kogukonna juhitud kohaliku arengu mitmest fondist rahastamise rakendamise kohta. Kollegiaalsel mõtteviisi tuleb tugevdada. Kohalikud algatusrühmad ja ametiasutused peavad olema hästi koolitatud ja teadlikud üksteise tegelikust olukorrast. Seda oleks võimalik saavutada ametiisikute, kohalike algatusrühmade liikmete ja kohalike sidusrühmade osalemisega teabekogumissmissioonidel,

koolitustel, töötajate vahetustes jms. Komitee teeb ettepaneku, et sellist programmi rahastataks Erasmuse programmi laiendamise kaudu.

4.10 Komitee on veendunud, et kogukonna juhitud kohaliku arengu mitmest fondist rahastamise lähenemisviisi ja võimalike rakendusmodelite ELi tasandi lisaväärtust ei ole hästi selgitatud. Puudub selge nägemus, kuidas liikmesriigid peaksid kogukonna juhitud kohaliku arengu mitmest fondist rahastamist tegelikult rakendama. Liikmesriikidele tuleb anda lihtsad mudelid, struktuurid ja parimad tavad.

4.11 Kohalike algatusrühmade tõelist potentsiaali oma territooriumide vahendajatena ei ole hästi kasutatud. Tuleb luua tingimused, et kohalikud algatusrühmad saaksid keskenduda oma rollile piirkonna kaasajana ning abistajana parimate ideede väljatöötamisel ja rakendamisel. Uuringutest selgub, et integreeritud kohaliku arengu edendamiseks on vaja kohalike algatusrühmade kui vahendajate tuge. Kohalikud algatusrühmad suudavad töötada eri valdkondades ja koondada erinevaid sidusrühmi. Kohalike algatusrühmade ülesanne ei ole olla üksnes rahastamise allikaks ja toimida täiendava haldustasandina, vaid tegutseda tõelise arenguorganisatsioonina, algatades koostööprojekte ning võimaldades koolitust ja võrgustike loomist koos piisava rahalise ja organisatsioonilise toetusega.

4.12 Sageli puuduvad kohaliku arengu strateegiate selged ja lihtsad hindamis- ja seiremudelid. Hindamine peab olema kogukonna õppeprotsessi osa ning seepärast on väga oluline, et kohalikud tegevusrühmad koguksid pidevalt teavet ja hindaksid oma strateegiate rakendamist. Andmete kogumiseks ja analüüsimiseks tuleks kasutusele võtta täiustatud IT-lahendused, mida täiendatakse osalusprotsessi ja kvalitatiivse analüüsiga kooskõlas kogukonna juhitud kohaliku arengu põhimõtetega. ELi tasandil tuleks investeerida kogukonna juhitud kohaliku arengu ühtsetesse seire- ja hindamisvahenditesse. Roots on edukalt kasutatud kogemuste jagamise meetodit (*storytelling*).

4.13 Mõnes liikmesriigis on tuvastatud korraldusasutuste võimu kuritarvitamist, nimelt ei toimunud LEADERi / kogukonna juhitud kohaliku arengu osalejate vahel mingit dialoogi ja kohalikel algatusrühmadel ei olnud võimalust osaleda aruteludel võrdse partnerina. Komitee hoiatab ka kohalike

omavalitsuste domineerimise ja nende poliitiliste tegevuskavade täitmise eest kogukonna juhitud kohaliku arengu ressursidega. Kohalikele algatusrühmadele tuleb tagada sõltumatus oma töös ja otsuste tegemisel ilma kohalike omavalitsuste ametliku või mitteametliku surveta.

5. Komitee ettepanekud programmitöö perioodiks 2021–2027 ELi, riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil

Euroopa tasandil:

- 5.1 töötada välja kohustusliku kogukonna juhitud kohaliku arengu mitmest fondist rahastamise rakendamise selge nägemus ELi tasandil, et esitada lihtsad mudelid ja suunised võimalikult kiiresti ning töötada välja parim tava, kuidas rakendada kogukonna juhitud kohaliku arengu mitmest fondist rahastamist liikmesriikides võimalikult kiiresti (2018);
- 5.2 mõelda loovalt, uurides ja analüüsides põhjalikult ELi tasandil kogukonna juhitud kohaliku arengu reservfondi loomise võimalusi. Vaatamata sellele peab Euroopa Komisjon tagama, et igal liikmesriigil oleks riiklik kogukonna juhitud kohaliku arengu fond;
- 5.3 luua kõigi Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ühtlustatud raamistik ning kehtestada lihtsad eeskirjad kogukonna juhitud kohaliku arengu fondi rakendamiseks ELi tasandil;
- 5.4 nõuda kogukonna juhitud kohaliku arengu rahastamise eriallika (kogukonna juhitud kohaliku arengu fond) loomist riiklikul tasandil. Sellesse tehakse makseid kõigist neljast Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondist ning see vastab kõikidele maapiirkondade, linna- ja rannikuterritooriumide eri rahastamisvahendite sihtvaldkondadele (vt allpool esitatud mudel);
- 5.5 nõuda, et liikmesriigid eraldaksid iga Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi eelarvest vähemalt 15 % kogukonna juhitud kohaliku arengu fondi ja lisaksid piisavalt riiklikke vahendeid;
- 5.6 tugevdada dialoogi kõigi kogukonna juhitud kohaliku arengu osalejate vahel

igal tasandil (Euroopa, riiklik, piirkondlik ja kohalik tasand);

- 5.7 leida meeldejäävam ja vastuvõetavam nimi – nt oleks LEADER oma eduka ajaloo tõttu sobiv nimi kõnealusele vahendile;
- 5.8 jagada parimaid tavaid uue kogukonna juhitud kohaliku arengu rakendamisel linnapiirkondades, hoides neid tavaid ühes kohas, et ei oleks vaja neid otsida igast peadirektoraadist (näiteks: www.clld-u.eu).

Riiklikul või (detsentraliseeritud valitsustes) piirkondlikul tasandil:

- 5.9 tagada kogukonna juhitud kohaliku arengu mitmest fondist rahastamise lähenemisviisi kasutamine igat liiki territooriumide puhul (maa-, linna- ja rannikupiirkonnad) ja kasutada ära integreeritud kohaliku arengu eeliseid;
- 5.10 eraldada igast Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondist vähemalt 15 % riiklikusse kogukonna juhitud kohaliku arengu fondi ning lisada piisavalt riiklikke vahendeid, et tagada selle meetodi tegeliku potentsiaali ärakasutamine;
- 5.11 luua kogukonna juhitud kohalik arengu rakenduskava, mille kaudu see fond suunatakse integreeritud kohaliku arengu toetamisesse maa-, linna- ja rannikupiirkondades; suunata iga liikmesriigi kogukonna juhitud kohaliku arengu fond kohaliku arengustrateegiaga seatud eesmärkide saavutamisse, ilma et tehtaks vahet eri Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide vahel; kasutada kogukonna juhitud kohaliku arengu fondi detsentraliseeritud kohalike algatusrühmade kaudu, et strateegiad vastaksid kohalikele vajadustele ja probleemidele;
- 5.12 luua riiklikul tasandil üks juhtorgan kogukonna juhitud kohaliku arengu elluviimiseks;
- 5.13 vältida mis tahes lünki programmitöö perioodide vahel ja tagada programmitöö perioodi 2021–2027 sujuv käivitamine;
- 5.14 võimaldada riiklikul tasandil tihedat dialoogi kõigi kogukonna juhitud kohaliku arengu osalejate vahel ja kohalike algatusrühmadega, et töötada riiklikul tasandil välja kogukonna juhitud kohaliku arengu rakenduskava;

- 5.15 võimaldada ametiasutustel ja kohalikel algatusrühmadel suutlikkust pidevalt suurendada;
- 5.16 kasutada terviklike IT-lahenduste väljatöötamise potentsiaali, et lihtsustada kogukonna juhitud kohaliku arengu elluviimist; IT-vahendite väljatöötamise protsessi tuleks kaasata kõik kogukonna juhitud kohaliku arengu osalejad ja kõik osalejad peavad väljatöötatud IT-lahendustest kasu saama;
- 5.17 jätkata koostööd integreeritud territoriaalsete investeeringute vahendi (ITI) raames, mida kasutatakse suuremate territooriumide ja makroprojektide puhul;
- 5.18 valmistada ette kampaania kogukonna juhitud kohaliku arengu kasutuselevõtmiseks koostoimevahendina, et jõuda tulemuslikkuse, partnerluse, subsidiaarsuse ja rahalise toetuseni.

Piirkondlikul ja kohalikul tasandil:

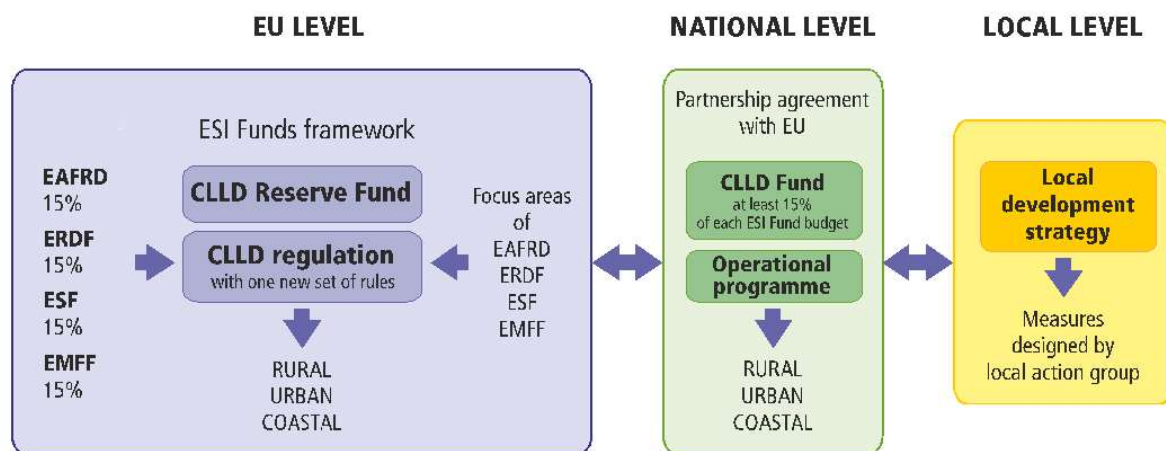
- 5.19 tagada integreeritud kohaliku arengu tõeline lisaväärtus ja kulude mõistlikkus; kasutada territoriaalset ühtekuuluvust, mis loob koostoimet ning aitab kasutada uusi vahendeid ja võimalusi;
- 5.20 vajaduse korral ja selleks, et parandada territooriumide ühtekuuluvust ja suurendada kohalike algatusrühmade haldussuutlikkust, pöörata tõsist tähelepanu sellele, et hõlmataks kõik eri liiki territooriumid (maa-, linna- ja rannikupiirkonnad) samas kohalikus algatusrühmas või loodaks tihedad sidemed kohaliku arengu strateegiate vahel eri liiki territooriumidel. Samal ajal pöörata tähelepanu ka sellele, et kohalikud tegevusrühmad ei kasvaks liiga suureks ega kaotaks sidet rohujuuretasandiga;
- 5.21 säilitada kohaliku arengu osalusel põhinevad strateegiad kooskõlas – ja kohandada neid – muutuvate elu- ja töötingimustega, sealhulgas kõigi asjakohaste küsimustega (sotsiaalne ühtekuuluvus, ränne, piirkondlikud klastrid, roheline majandus, kliimamuutused, arukad lahendused, tehnoloogia jne), ning kasutada ära uute tehnoloogiate ja IT-tehnika revolutsiooni;

5.22 olla aktiivne edendaja ja tegutseda kõigis valdkondades, kaasates kõiki asjaomaseid sidusrühmi kohaliku algatusrühma territooriumil; pöörata erilist tähelepanu osalusprotsesside kavandamisele ja rakendamisele;

5.23 osaleda aktiivselt territooriumide- ja riikidevahelises koostöös;

5.24 võimaldada kohalike osalejate ja kohalike algatusrühmade töötajate pidevat koolitamist, võrgustike loomist ja koostööd;

5.25 korraldada kohaliku arengu strateegiate rakendamise pidevat hindamist ning leida viise kogukondade kaasamiseks kõnealusesse hindamisprotsessi.

Brüssel, 7. detsember 2017

Georges Dassis

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee president